

Motion till riksdagen 2021/22:4709

av Juno Blom m.fl. (L)

med anledning av prop. 2021/22:231 Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffmaximum för våldtäkt ska vara åtta år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det vid ett mycket stort antal våldtäkter ska vara möjligt att döma till livstids fängelse och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild brottsrubricering för grovt sexuellt ofredande med nio månaders straffminimum och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändrad rubricering av straffbestämmelsen om brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Våldtäkter och andra sexuella kränkningar angår hela samhället. De flesta förövarna är män och killar, och de flesta offer är kvinnor och flickor. Därför är insatserna för att motverka sexualbrott, liksom våld i nära relationer, inte bara ett arbete mot en allvarlig typ av brottslighet utan också en central jämställdhetsfråga.

Var femte vuxen kvinna i Sverige har utsatts för allvarligt sexuellt våld någon gång i sitt liv. Enligt en studie från Stiftelsen Allmänna Barnhuset har andelen unga som utsatts för sexuella övergrepp ökat från var femte till var fjärde från 2014. När det gäller tjejer har var tredje 18-åring varit utsatt för sexuella övergrepp under sin uppväxt. Det framkommer även att unga tjejer mellan 16 och 24 år är de som är mest utsatta enligt Brå och MUCF. Samtidigt är förövaren oftast en jämnårig eller något äldre kille. Brå

uppskattar att runt 100 våldtäkter begås varje dag, med kvinnor och barn som huvudsakliga offer, och att 98 procent av förövarna är män och killar.

Det krävs en ökad kraft i arbetet mot alla former av sexuella övergrepp och kränkningar. Det handlar om ett brett och långsiktigt arbete där både förebyggande insatser, polisiära åtgärder, stöd till offren och behandling av gärningsmännen ingår.

I denna proposition tar regeringen upp ett antal frågor kring den straffrättsliga regleringen av våldtäkt och vissa andra sexuella kränkningar. Vi kommenterar dem i det följande. För en beskrivning av Liberalernas samlade politik mot mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, våld i samkönade relationer samt sexualbrott hänvisar vi till vår kommittémotion 2021/22:3973.

De förslag som regeringen lägger fram i propositionen handlar till största delen om beställningar från riksdagen. Här liksom på andra områden inom rättspolitik har riksdagen gång på gång gjort tillkännagivanden för att driva utvecklingen framåt, eftersom regeringen själv inte visat tillräcklig initiativkraft.

Vi har inget att invända mot förslagen, som i huvudsak motsvarar de tillkännagivanden från riksdagen som vi själva redan medverkat till. Det är positivt att det nu sker en höjning av minimistraffet för våldtäkt och våldtäkt mot barn från fängelse i två år till fängelse i tre år, liksom att minimistraffet för sexuellt övergrepp och sexuellt övergrepp mot barn höjs från fängelseminimum till fängelse i sex månader. Vi står också bakom förslagen till höjda minimistraff för grovt sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell tjänst samt utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Liberalerna är samtidigt kritiska till att andra förslag saknas. Våldtäkt är ett brott där det förekommer att samma gärningsman ställs till ansvar för omfattande flerfaldig brottslighet. I denna situation blir brottets maxstraff relevant vid straffmätningen. I dag är straffskalan för våldtäkt sex år, och regeringen föreslår ingen ändring på den punkten. Det innebär att straffskalan blir mellan tre och sex års fängelse, vilket vid upprepad brottslighet inte motsvarar gärningens straffvärde. Liberalerna föreslår därför att straffskalan reformeras genom att maxstraffet för våldtäkt höjs till åtta års fängelse.

Vid ett mycket stort antal våldtäkter bör det vidare finnas möjlighet att döma till livstids fängelse. Detta hänger i sin tur samman med en bredare reformering av i vilka situationer livstids fängelse ska kunna utdömas vid flerfaldig brottslighet, något som Liberalerna avser att återkomma till i annat sammanhang.

Liberalerna anser vidare att det bör införas en särskild brottsrubricering för grovt sexuellt ofredande. För denna särskilt allvarliga form av sexuellt ofredande bör minimistraffet vara nio månaders fängelse.

Det är bekymmersamt att regeringen inte tar tillfället i akt att i denna proposition lägga fram förslag till ändrad rubricering av straffbestämmelsen om brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Att rubriceringen ger uttryck för att sådana situationer alltid utgör ett utnyttjande av barn är att inte tillräckligt tydligt beskriva handlingens allvar. Rubriceringen antyder dessutom att denna sorts handlingar skulle kunna beskrivas i termer av köp, som om barnet skulle kunna vara i begrepp att ingå en ekonomisk transaktion. Men ett barn kan aldrig köpas. Den sortens gärningar ska beskrivas för vad de är, en form av våldtäkt av minderåriga. Det får ankomma på regeringen att återkomma med förslag på ändrad brottsrubricering.

Avslutningsvis vill Liberalerna understryka vikten av att reformera och förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott, med tanke på att moderna forensiska metoder som dna-analys gör det möjligt att säkra bevisning även långt i efterhand. För alla sexual-

brott mot barn under 18 år – inte bara de grävsta, som är fallet i dag – bör
preskriptionstiden helt tas bort, eftersom det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda
barns sexuella integritet.

Juno Blom (L)

Mats Persson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avcı (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)